

NIEUWSBRIEF NATURA 2000-GEBIEDEN HAAKSBERGEN

Nr.1, november 2015

Natura 2000

De Staatssecretaris van Economische Zaken heeft 160 Natura 2000-gebieden aangewezen in Nederland, vanwege het voorkomen van bijzondere natuurwaarden. Daarmee is Nederland verplicht om de huidige natuurwaarden te behouden of te ontwikkelen. Na de aanwijzing stelt het bevoegd gezag (provincie of ministerie) een beheerplan vast. Hierin staan onder andere de maatregelen beschreven die nodig zijn om de beoogde doelen te halen.

In Overijssel liggen 24 Natura 2000-gebieden, waaronder Buurserzand & Haaksbergerveen (samen één gebied) en Witte Veen in Haaksbergen. Provincie Overijssel heeft voor deze gebieden een beheerplan opgesteld.

Buurserzand

Het Buurserzand is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

Haaksbergerveen

Het Haaksbergerveen is een restant van een hooggelegen veengebied met nog goed bewaarde overgangen naar het omliggende zand- en leemlandschap. Door vernattingmaatregelen volgend op de vervening in het verleden, is de veenvorming weer op gang gekomen en komen er nu veelvuldig drijftillen met hoogveenvegetaties voor. Er is een afwisseling van veenputten en dijkes.

Witte Veen

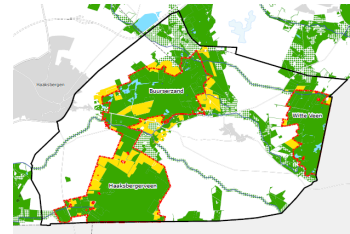
Het Witte Veen is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen. In het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen.

Stikstof

Al jaren is er in natuurgebieden een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstof-oxiden). Dit heeft een negatief effect op kwetsbare natuur. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet er voor zorgen dat de hoeveelheid stikstof omlaag wordt gebracht en de effecten ervan worden verminderd. Hierdoor ontstaat ook ruimte voor economische ontwikkelingen voor onder andere de landbouw en de industrie.

Voor Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen zijn PAS-gebiedsanalyses opgesteld door provincie Overijssel. Ze beschrijven het gebied, de natuurdoelen en gebiedsgerichte herstelmaatregelen die in en naast het natuurgebied moeten worden uitgevoerd om ruimte te geven aan natuur én economie.

De PAS-gebiedsanalyses zijn te vinden op www.haaksbergen.nl/natura2000.

Beste lezer,

De gemeente Haaksbergen herbergt heel wat unieke natuurgebieden, zoals het Buurserzand, het Haaksbergerveen en het Witte Veen. Deze Natura 2000-gebieden maken deel uit van een Europees netwerk van natuurgebieden, waarin unieke flora en fauna voorkomen die de overheid zo goed mogelijk wil beschermen. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u grondeigenaar of bewoner bent in het projectgebied Natura 2000 Haaksbergen.

Voor de Natura 2000-gebieden zijn diverse herstelmaatregelen gepland om de Europese natuurdoelen te realiseren. Die maatregelen kunnen ingrijpende gevolgen hebben voor de omgeving, zoals een afname van de bruikbaarheid van (landbouw)gronden. Als verantwoordelijk wethouder vind ik het belangrijk dat natuur, wonen en landbouw samen kunnen gaan.

Om er voor te zorgen dat álle belangen goed worden vertegenwoordigd en dat lokale gebiedskennis wordt benut, wil de gemeente Haaksbergen een actieve rol vervullen in het proces rond Natura 2000. Zo hebben we inmiddels een verkenning van het gebiedsproces voor het Buurserzand en het Haaksbergerveen uitgevoerd.

Met provincie Overijssel en de gebiedspartners praten we over het vormgeven van de planfase voor het Buurserzand, Haaksbergerveen en Witte Veen samen. Op die manier kunnen we het proces eenduidig en efficiënt organiseren. We hopen de komende tijd met elkaar tot een constructief gebiedsproces te komen en zullen u van tijd tot tijd op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

Annette Nijhuis,

Wethouder gemeente
Haaksbergen

Doelen, maatregelen en effecten

Voor de diverse soorten natuur (habitattypen) in de natuurgebieden zijn doelstellingen geformuleerd over oppervlakte en kwaliteit. Het gaat onder andere om stuifzandheiden, natte heiden, actief en herstellend hoogveen en zwakgebufferde vennen.

Om de natuurdoelen te halen, zijn in de PAS-gebiedsanalyse diverse maatregelen benoemd. Sommige hebben betrekking op natuur in de gebieden zelf en andere op gebiedsniveau (zowel binnen als buiten de Natura 2000-begrenzing). Bij deze laatste maatregelen gaat het met name om herstel van hydrologie. Dit betreft bijvoorbeeld het dempen van sloten en het verwijderen van drainage. We weten dat hierdoor de agrarische gebruiksmogelijkheden en waarde van de betreffende percelen kan verminderen. Het is echter nog niet bekend wat de exacte effecten van de maatregelen zullen zijn. Dit zal nader moeten worden onderzocht. De percelen hoeven niet allemaal omgevormd te worden naar natuur; er kan ook sprake zijn van landbouwkundig gebruik met een beperking.

Samen met de waterschappen worden de komende periode de effecten van de maatregelen zo goed mogelijk in beeld gebracht, zodat grondeigenaren weten waar ze aan toe zijn. Daarnaast wordt nagedacht over een monitoringsprogramma. Door voldoende metingen uit te voeren op de juiste locaties wordt de uitgangssituatie vastgelegd en kan nauwkeurig worden gevolgd wat de veranderingen zijn.

De omvang van de PAS-maatregelen in hectare:

Maatregelen uitwerkingsgebied Ontwikkelopgave Natura 2000:	Omvang:
Binnen Natura 2000 begrenzing Buurserzand :	44 ha (waarvan 7 ha van Natuurmonumenten)
Buiten Natura 2000 begrenzing Buurserzand :	150 ha (waarvan 12 ha van Natuurmonumenten)
Binnen Natura 2000 begrenzing Haaksbergerveen :	131 ha (waarvan 42 ha van Staatsbosbeheer)
Buiten Natura 2000 begrenzing Haaksbergerveen :	0,3 ha
Binnen Natura 2000 begrenzing Witte Veen :	4,1 ha (waarvan 3,3 ha van Natuurmonumenten)
Buiten Natura 2000 begrenzing Witte Veen :	19,0 ha (hiervan is 1,2 ha bestaande natuur)

Verkenning als start gebiedsproces

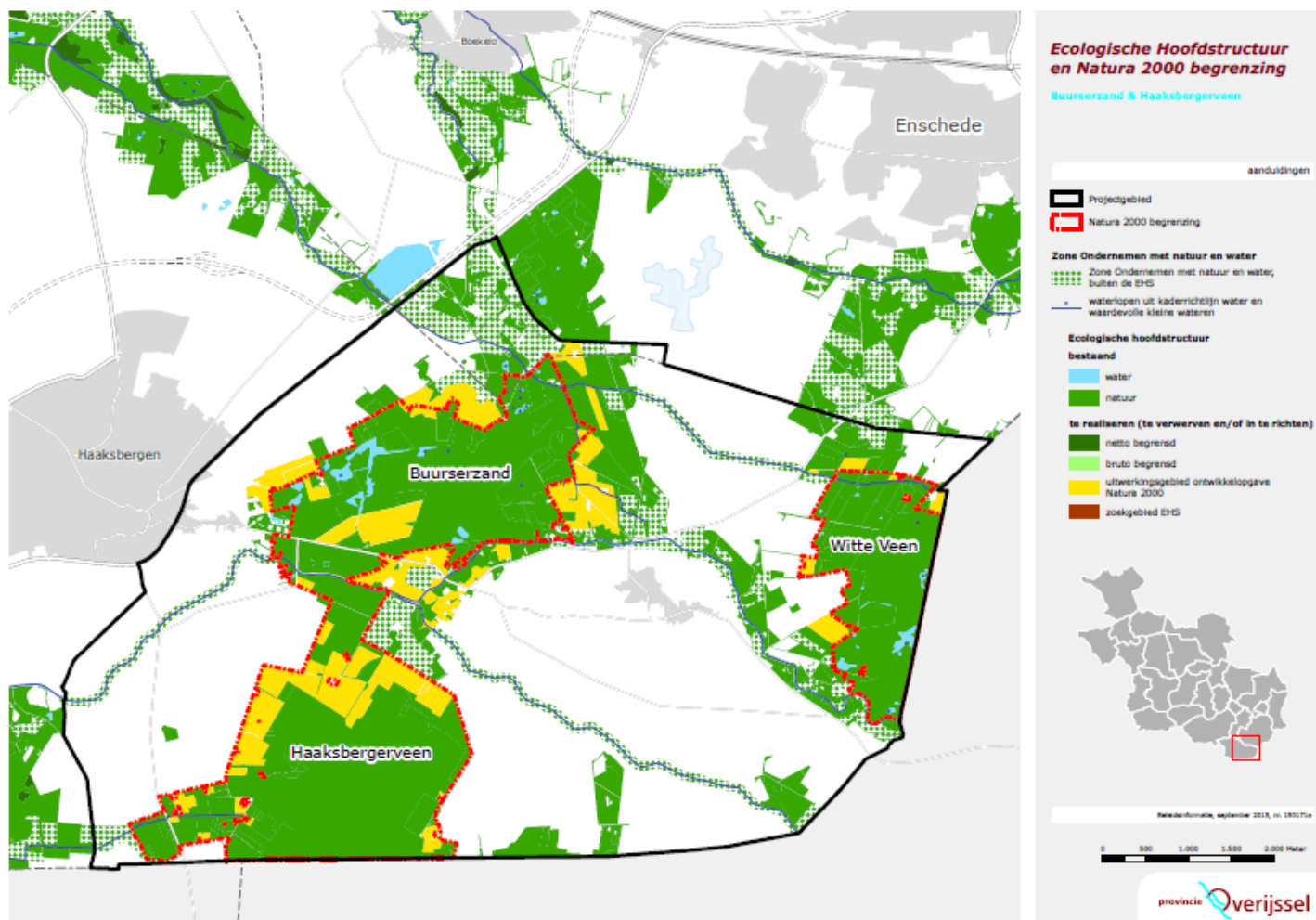
[Samen Werkt Beter \(SWB\)](#) is een Overijssels bestuurlijk overleg, waarin alle gebiedspartners zijn vertegenwoordigd. SWB heeft onder meer een uniforme fasering opgesteld voor het uitvoeren van de Natura 2000-gebiedsprocessen. Een verkenning is de eerste stap in het gebiedsproces.

In de verkenning wordt de gebiedsopgave scherp gemaakt. Door middel van gesprekken met gebiedspartijen en grondeigenaren worden kansen en knelpunten voor de realisatie van de maatregelen in beeld gebracht. Er wordt gezocht naar oplossingsrichtingen en een voorstel voor het vervolgproces gedaan. Deze resultaten worden verwerkt in een rapportage, welke wordt aangeboden aan SWB.

Fasering gebiedsprocessen Samen werkt Beter

Verkenning Buurserzand & Haaksbergerveen

De verkenning van het Buurserzand en het Haaksbergerveen is door de gemeente Haaksbergen uitgevoerd, met ondersteuning van Gerko Hopster en Tom Jannink. Zij hebben gesproken met de gebiedsorganisaties en de ruim 60 grondeigenaren die rond het Buurserzand en het Haaksbergerveen direct met de maatregelen te maken krijgen.

Tijdens deze zogenaamde keukentafelgesprekken is in vertrouwelijkheid gekeken naar ieders specifieke situatie en is gesproken over de toekomstwensen in relatie tot de opgave. Er was (uiteeraard) frustratie, boosheid en onbegrip over de maatregelen en de verwachte gevolgen hiervan voor de bruikbaarheid van de gronden. Toch is ook van gedachten gewisseld over oplossingsrichtingen en een beeld gevormd van de opgave die er ligt. Het overgrote deel van de betrokken grondeigenaren wenst compensatiegrond. Naast duidelijkheid over de exacte effecten van de maatregelen, ligt daar dan ook de grootste opgave voor het vervolgproces.

De gebiedsorganisaties onderschrijven de uitkomsten van de verkenning en willen vanuit hun belang deelnemen aan de volgende fase, waarin alle partijen gezamenlijk aan tafel gaan.

Op 5 november 2015 heeft SWB ingestemd met de verkenningsrapportage. Deze is te vinden op www.haaksbergen.nl/natura2000.

Verkenning Witte Veen

De [verkenning van Witte Veen](#) is door adviesbureau Aequator uitgevoerd. Hierbij is gesproken met vertegenwoordigers van de belangrijkste gebiedsorganisaties. Met de grondeigenaren die direct met de maatregelen te maken krijgen is in deze fase nog niet gesproken.

Uit de gesprekken met de gebiedspartijen is geconcludeerd dat gezien de aard en omvang van de activiteiten rondom het gebied Witte Veen een complex gebiedsproces niet noodzakelijk is. De uitvoering van de beoogde PAS-opgave in dit gebied kan binnen een periode van 6 jaar worden uitgevoerd. Verder zien de waterschappen en de provincie mogelijkheden om de PAS-opgaven en aanwezige waterschapsopgaven op elkaar af te stemmen en waar mogelijk samen op te pakken.

In het voorjaar van 2015 heeft SWB ingestemd met de verkenningsrapportage. Deze is te vinden op www.haaksbergen.nl/natura2000.

Samen verder als één gebiedsproces Natura 2000 Haaksbergen

Nu de opdrachtgever SWB heeft ingestemd met beide verkenningsrapportages kan worden overgaan tot het voorbereiden en uitvoeren van de planfase. Aangezien de Natura 2000 gebieden elkaar op meerdere vlakken raken is in overleg met alle gebiedspartners besloten om vanaf de planfase in één gebiedsproces verder te gaan: Natura 2000 Haaksbergen. Op deze wijze kan efficiënt en effectief gewerkt en gecommuniceerd worden. Er is een projectgroep gevormd waarin alle gebiedspartijen zitting hebben. Daarnaast worden er specifieke werkgroepen ingericht, zoals de werkgroep grondzaken die zich richt op grondverwerving en -ruiling.

In de planfase is de provincie Overijssel opdrachtgever en wordt er toegewerkt naar een uitvoeringsplan. De eerste stap is het concreet maken van de herstelmaatregelen en het in beeld brengen van de hydrologische (mate van vernatting) en landbouwkundige effecten (bruikbaarheid perceel). Daarnaast worden er waar nodig aanvullende onderzoeken gedaan en wordt de uitvoering van de herstelmaatregelen binnen de natuurgebieden voorbereid.

Zodra de effecten van de maatregelen bekend zijn volgen wederom gesprekken met de grondeigenaren. Deze gesprekken richten zich op de mate waarin zij geraakt worden en de manier waarop dit gecompenseerd kan worden.

De planfase wordt naar verwachting halverwege 2017 afgerond. Vanaf dat moment is zichtbaar wat er waar gaat gebeuren.

De gemeente Haaksbergen gaat de plan- en uitvoeringsfase van het gebiedsproces Natura 2000 Haaksbergen de komende jaren trekken en is momenteel met de provincie in gesprek om afspraken hierover vast te leggen in een overeenkomst.

Schadeloosstelling en grondverwerving

Eigenaren van gronden in de bufferzone worden schadeloos gesteld voor waardevermindering van grond en gebouwen. Hierbij dient elke situatie afzonderlijk te worden bekeken en zal in overleg met de grondeigenaren worden gezocht naar een passende oplossing. Een optie is om eigenaar van de grond te blijven en de schade uitgekeerd krijgen, maar het is ook mogelijk om de percelen te ruilen of verkopen.

Als een agrarisch bedrijf aanzienlijk wordt geraakt door de maatregelen is algehele verwerving of bedrijfsverplaatsing een mogelijkheid. Er is hierbij altijd sprake van maatwerk. In de meeste gevallen zal pas een definitieve keus worden gemaakt als bekend is hoe groot de effecten van de maatregelen zijn en daarmee de bruikbaarheid van de percelen.

Het is duidelijk dat verwerving van voldoende (ruil)grond een belangrijke oplossing voor de problemen is. Provincie Overijssel heeft budget gereserveerd om gronden tegen marktwaarde te verwerven.

Als u aanbod van grond heeft, ook buiten de bufferzones, neem dan contact op met Tom Jannink 06-10 41 94 91 of t.jannink@eekhof.nl.

Meer informatie?

Meer informatie over Natura 2000 en het gebiedsproces is te vinden op www.haaksbergen.nl/natura2000.

Kunt u de gewenste informatie niet vinden of heeft u toch een vraag?

Neem dan contact op met:
Procescoördinator Gerko Hopster:
06 42 40 66 66,
gerko.hopster@pratensis.nl

Projectleider Roel ter Horst:
06 21 51 04 72,
r.terhorst@haaksbergen.nl.

Deze nieuwsbrief wordt eenmalig per post verzonden aan alle grondeigenaren en bewoners binnen het projectgebied. Ontwikkelingen kunt u volgen via www.haaksbergen.nl/natura2000.

